

Københavns Kommune
Teknik- og Miljøforvaltningen
Center for Bydesign
Njalsgade 13, 2. og 3. sal
Postboks 447
1505 København V

København d. 8.1.2009

Vedr. intern høring af startredegerelsen for "Tivoli" samt miljøvurdering af samme.

Københavns Bymuseum har modtaget materiale vedrørende ovennævnte startredegerelse og har foretaget en gennemgang af sagen.

Startredegerelsen indeholder mange *primære mål, hovedideer, hovedintentioner, intentioner, hovedformål* osv. og dette gør at startredegerelsen er svær gennemskuelig. På en enkelt side bliver læseren præsenteret for ikke mindre end både et primært mål, en hovedintention og en hovedidé.

Et gennemgående problem i startredegerelsen er de mange henvisninger til og nyfortolkninger af de oprindelige tanker bag Tivoli. Disse bliver brugt som legitimering af de nuværende planer på trods af, at de ikke stemmer overens med disse. Således fører det til flere paradokser i startredegerelsen. Museet vil i det følgende skitsere disse paradokser og vise, hvorfor argumentationen for det foreslåede projekt ikke kan findes i Tivolis oprindelige idegrundlag.

Første paradoks: Tivoli og byen

På side 8 i startredegerelsen står Tivolis primære mål og hovedintention.

Tivolis primære mål med projektet er, at det færdige byggeri er karakteriseret ved et mangfoldigt byliv hele døgnet og hele året rundt.

Tivolis hovedintention er

At forene Tivoli og byen samtidig med at Tivoli viser et ansigt mod byen med en uformel, oplevelsesrig arkitektur, der respekterer vigtige og afholdte Tivoli-lokaliteter.

Ovenstående forvirrer læseren, da man på side 15 læser at projektets hovedidé kan beskrives som *en tolkning af det oprindelige udtryk Tivoli havde, en fritliggende forlystelse udenfor byen.*

Det er i forvejen ikke nemt at forstå forskellen mellem en hovedintention, en hovedidé og et primært mål, slet ikke når de direkte er i modstrid med hinanden. Hvordan Tivoli både skal forenes med byen og samtidig fortsat fremstå som et område uden for byen er ikke tydeligt. Hvis Tivoli ønskede

at forbinde byen med Tivoli kunne man overveje at gøre Tivoli gratis. I stedet vælger Tivoli løsningen at erstatte overvejende lavere byggeri og en lavere mur med en 3-etager høj ”mur” af translucet glas, dvs. en form for matteret glas, men hvor der er mulighed for små kig ind til haven. Glasbygningen skal, som museet forstår det, fungere som en arkade. Dette leder tanker hen på Rådhusarkaden, som ikke kan siges har skabt et særligt såkaldt urbant byrum. Endvidere står der, at den nye ”kant” vil respektere de historiske bygninger og andre eksisterende bygninger. Museet har svært ved at se hvordan. Mange af boderne og bygninger, som er kendetegnende for Tivoli, bliver påvirket eller helt fjernet og dette kan næppe tolkes som respekt.

Endvidere står der i startredegoerelsen, at i forbindelse med opførelsen af Tivoli Kanten, vil der blive lagt vægt på, at *det skal være muligt at opleve et varieret byliv baseret på kvalitetstilbud med urban karakter*. Et bredere fortov med flere cafeer og deslige kan ikke betegnes som kvalitetstilbud med urban karakter, men vel bare som et tilbud, som man kan få så mange andre steder i byen. Det er tydeligt, at startredegoerelsens ordvalg er udvalgt med den bagtanke, at Tivoli Kanten nemmere kan gennemføres, hvis der henvises til Tivolis ånd og historie. For eksempel med henvisning til Kantens terrasser, der skal fremstå som scener og en henvisning til Tivolis tradition for teater. Dette fører i midlertidigt hen til det næste paradoks, som omhandler startredegoerelsens kulturhistoriske argumenter.

Andet paradoks. Det oprindelige Tivoli

Efterfulgt af det primære mål og hovedintentionen præsenterer startredegoerelsen hovedidéen. Den lyder: *Baggrunden for tegnestuens projekt er at hylde Tivolis unikke karakter, som stedet for fantasi, fornøjelse og kulturel berigelse.*

Ifølge startredegoerelsen sikres dette ved, at ved opførelsen at lægge vægt på *at nybyggeri udformes i samspil med eksisterende og bevaringsværdig bebyggelse ud fra overordnede arkitektoniske ideer. Projektet udformes og indrettes med funktioner, der kan fungere i et samspil med havens eksisterende funktioner. Havens æstetik, rumlige kvaliteter og traditioner indarbejdes i Tivoli Kanten for at sikre, at haven fortsat har en bred appel og henvender sig til den brede befolkning.*

Tivoli skal altså fortsat være folkelig og unik. Men det bliver ikke på Tivolis nuværende betingelser. I begyndelsen af startredegoerelsen står der, at Tivoli arbejder på at blive en helårsattraktion. Allerede der bryder Tivoli med sit traditionsgrundlag. Tivoli blev opført som et sommertivoli og indrettet med lette konstruktioner og forskelligartede bygninger og et så markant indgreb vil ændre Tivoli og haven vil formentlig ikke længere besidde det lidt ældre og skæve udtryk, som er kendetegnende for Tivoli. Startredegoerelsen påstår, at Tivoli stadig vil være en attraktion til trods for dette store projekt. Men hvis Smøgen, vaffelbageriet osv. fjernes, så fjerner man også noget af Tivolis kulturhistoriske fortællerværdi. De gamle boder og cafeer, som har været en del af Tivoli i mange år er netop med til at skabe den særlige stemning og folkelighed, som der burde værnes om. Hovedidéen er at hylde Tivolis

unikke karakter, men museet har svært ved at se, hvordan dette overholdes ved at rive kendetegnende forlystelser og boder ned. I stedet vælger man at bygge en ensartet mur i både form og materialevalg rundt om Tivoli. Dette står i modstrid med grundlæggeren Georg Carstensens tanker om Tivoli, som netop var, at bygningerne skulle være forskellige og haven uensartet. Den nye mur harmonerer ikke med de lette og spinkle konstruktioner, som er kendetegnende for Tivoli og museet vil gerne opfordre til, at nutidens arkitektoniske modebølger ikke skal være en del af Tivoli.

Desuden er startredegørelsens historiske fakta ikke helt på plads. Tivoliha-ven er anlagt *på* volden og *i* voldgraven. Tivolisøen er en rest af voldgraven.

Industriens hus og Tivoli

Museet har også rettet indsigelse mod startredegørelsen for Industriens Hus, som museet finder både kedeligt og indimellem misvisende. Dette er også gældende for nærværende startredegørelse.

Arkæologisk interesse

Bymuseets arkæologiske afdeling har følgende at tilføje. Arbejder, der forudsætter udgravning i grunden, kan medføre påbud om midlertidig standsning af arbejdet i henhold til lov om museer mv. §26 (beskyttelse af jordfaste fortidsminder). Opmærksomheden henledes på, at Københavns Bymuseum som repræsentant for Kulturarvsstyrelsen bør kontaktes i god tid, forinden et jordarbejde påbegyndes, således at behovet for arkæologisk forundersøgelse kan afklares med henblik på at imødegå påbud om midlertidig standsning af arbejdet.

Bymuseets arkæologiske afdeling kan kontaktes på følgende telefonnummer og e-mail:

Tlf.: 3328 4216

E-mail: nielsg@kff.kk.dk

Med venlig hilsen

E.b.

Stefanie Høy Brink
Stud. mag.
Københavns Bymuseum
stefda@kff.kk.dk
3328 4202